

СОВЕТ
АПАЗОВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Советская, д.23, с.Апазово,
Арский муниципальный район, 422006

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
АПАЗ
АВЫЛ ЖЫРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Совет урамы, 23 йорт, Апаз авылы,
Арча муниципаль районы, 422006

Тел. (84366)3-92-40, факс (84366)3-92-40. E-mail: Apaz.Ars@tatar.ru

**Арча муниципаль районы
Апаз авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

« 02 » апрель 2021ел

№ 26

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегендә
инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, тикшерү һәм карау тәртибен
раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 261 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставына таянып, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге Советы кара бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, карау һәм карау тәртибен күшымта нигезендә расларга.
2. Элеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.
3. Элеге каарның үтәлешен контролльдә тотуны үз өстемә алам.

Апаз авыл жирлеге башлыгы,
Апаз авыл жирлеге Советы рәисе

Р.Ф.Котдусов

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Апаз авыл жирлеге Советының
02 апрель 2021 ел, № 26 карарына
кушымта

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Апаз авыл жирлегендә инициатив проектларны
тәкъдим итү, керту, тикшерү һәм карау
Тәртибе**

1 бүлек . Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Элеге Тәртипне жайга салу предметы

1. Элеге Тәртип «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке уставы нигезендә инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, карауга, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуға бәйле барлыкка килгән мөнәсәбәтләрне жайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен күрсәтелә торган инициатив проектларны керту, тикшерү, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә элеге Тәртипнең нигезләмәләре, Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукий акты белән башкасы каралмаган булса һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге Советы каарлары белән кулланылмый.

2 статья. Инициатив проектлар

1. Инициатив проект дигэндә элеге Тәртиптә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокуки бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Апаз авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру турындагы тәкъдиме аңлашыла, .

2.Инициатив проектта түбәндәгә белешмәләр булырга тиеш:

- 1) муниципаль берәмлек яисә аның өлеше халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;
- 2) элеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;
- 4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәклө чыгымнарны алдан исәпләү;

- 5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;
 - 6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәти һәм (яисә) хезмәти катнашуы турында белешмәләр;
 - 7) инициатив туләуләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, муниципаль берәмлекнең бюджет чаралары күләмен күрсәтү;
 - 8) аның чикләрендә әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак муниципаль берәмлек территориясен яисә өлешен күрсәтү.
3. Инициативалы проект үз эченә әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләр алган, инициатор карапы буенча график һәм (яки) таблица материаллары күшүлүп бирелергә мөмкин.

3 статья. Халық мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1.Инициатив проектлар тулаем алганда муниципаль берәмлек халық мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдәге халық мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин:

- 1) торак пункт;
- 2) торак пунктлар төркеме.

2. Жирле эһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында муниципаль берәмлек башкарма комитеты карапы белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карап белән) муниципаль берәмлек территориясен өлешләргә (округка) бүлү каралырга мөмкин. Әлеге очракта, инициатив проектлар муниципаль берәмлек территориясенең (округынын) тиешле өлеше чикләрендә күрсәтелә, тикшерел һәм гамәлгә ашырыла.

2 Бүлек. Инициатив проектларны тәкъдим итү һәм тикшерү

4 статья. Проектның инициаторлары

1. Инициатив проектны кертү инициативасына түбәндәгеләр хокуклы:
 - 1) муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун уналты яшькә житкән гражданнан торган инициатив төркем (алга таба - инициатив төркем);
 - 2) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары;
 - 3) авыл торак пункты старостасы.
- 2.Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба - проект инициаторлары):
- 1) инициатив проект эзерлиләр;

2) инициатив проект буенча фикер алышуны оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерләрен ачыклауны тәэммин итәләр;

3) инициатив проектны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына карауга кертәләр;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруны контрольдә тотуда катнашалар;

5) әлеге Тәртиптә һәм муниципаль берәмлекнең аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукий актларында билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыralар һәм вазыйфаларны башкаралар.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның тарафыннан әлеге статьяның 2 өлешендә курсәтелгән мәсьәләләр буенча караплар кабул итү беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Әлеге статьяның 2 өлешендә курсәтелгән мәсьәләләр буенча караплар территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нигезендә территориаль иҗтимагый үзидарә органнары булып торучы проект инициаторлары тарафыннан кабул ителә.

5. Әлеге статьяның 2 өлешендә курсәтелгән мәсьәләләр буенча караплар иҗтимагый берләшмәләр булып торучы проектның инициаторлары тарафыннан аларның гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

5 статья. Инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнар фикерен ачыклау

1. Инициатив проект алар мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан хупланырга тиеш.

2. Проект инициаторы инициатив проектны хуплау мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерләрен ачыклаунытубәндәге рәвешләрдә оештыра:

1) инициатив проектны гражданнар жыснында карау;

2) инициатив проектны гражданнар жыснында яисә конференцияндә карау, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыснында яисә конференцияндә;

3) гражданнарны сораштыру үткәрү;

4) инициатив проектны хуплаган гражданнардан имзалар жыю.

3. Проектның инициаторы инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә төреннән файдалану турында карап кабул итәргә хокуклы.

6 статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жысны

1. Инициатив проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жысны (алга таба - жыс) проект инициаторы карапы белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыс аның халкы мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла торган муниципаль берәмлек территориясе өлешендә үткәрелә. Инициатив проектны гамәлгә ашыру тулаем алганды муниципаль

беремлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, муниципаль беремлек территориясенең төрле өлешләрендә берничә жыелыш уздырылырга мөмкин.

3. Жыелышта уналты яшькә житкән әлеге территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

1) Жыелыш көндезгә формада - көн тәртибе мәсьәләләре буенча фикер алышу һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү өчен халык катнашу рәвешендә уздырыла

4. Бер жыелышта берничә инициатив проект карапынга мөмкин. Бу очракта жыелышны оештыру һәм уздыру буенча хокук һәм бурычлар проектлар инициаторлары тарафыннан бергә гамәлгә ашырыла.

5. Жыелыш үткәрү, документлар әзерләү һәм тарату чыгымнарын проект инициаторы күтәрә.

6. Муниципаль беремлекнең башкарма комитеты проект инициаторына жыелыш үткәрүдә ярдәм күрсәтә, шул исәптән аны үткәрү өчен бушлай бина бирә. Муниципаль беремлек Башкарма комитеты каары белән жыелышлар үткәрү өчен бирелә торган биналарның исемлеге билгеләнергә мөмкин.

7. Жыелыш 50 кеше катнашканда тулы хокуклы дип санала.

7 статья. Жыелышны үткәрүгә әзерлек

1. Жыелышны уздыру турында проект инициаторының каарында түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) жыелыш үткәрелә торган инициатив проект;

2) жыелышны уздыру рәвеше (көндезге);

3) жыелышның көн тәртибе, жыелыш читтән торып уздырылган очракта - халыкның тавыш бирүен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;

4) жыелыш уздыру датасы, вакыты, урыны, ә көндезгә -чittәn торып уздырылган очракта - шулай ук тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча халыкның каарларын кабул итү тәмамлану датасы, һәм мондый каарлар тапшырылырга тиешле урын яисә адрес, яисә тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча тавыш бирү өчен махсуслаштырылган сайттан файдалану турында каар;

5) көндезгә формада үткәрелә торган жыелышта катнашучыларның яисә көндезгә- читтән торып үткәргән очракта, көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышуда катнашучылар саны;

6) жыелыш үткәрелә торган территориядә аны уздыру турында халыкка мәгълүмат бирү ысуллары.

2. Проект инициаторы муниципаль беремлекнең Башкарма комитетына жыелыш үткәрү турында аны уздыру көненә кадәр 10 көннән дә сонга калмыйча язма хәбәрнамә жибәрә.

3. Жыелышны уздыру турында хәбәрнамәдә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яисә булу урыны турында белешмәләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны);

2) әлеге статьяның 1 өлешендә карапын белешмәләр;

3) жыелышны оештыру һәм уздыру буенча курсәтмә бирү функцияләрен үтәргә тиешле проект инициаторлары вәкаләтләрен башкаручыларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, телефон номеры.

4) жыелыш уздыруга ярдәм итү турында, шул исәптән, тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча тавыш бирү өчен махсуслаштырылган сайттан файдалану турында жыелыш (көндезге бүлектә жыелыш үткәрелгән очракта) үткәрү өчен урын бирү турында үтенеч.

4. Жыелышны уздыру турында хәбәрнамәгә проект инициаторы һәм аны оештыру һәм уздыру буенча курсәтмә бирү функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имза салына. Инициатив төркем исеменнән жыелыш үткәрү турында хәбәрнамәгә аны оештыру һәм уздыру буенча курсәтмә функциясен үтәргә вәкаләтле затлар имза сала.

5. Жыелышны уздыру өчен урын бирү турында үтенеч булган очракта, муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты хәбәр кергән көннән алып өч көн эчендә бина бирү мөмкинлеге турында проект инициаторына хәбәр итә яисә жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртергә тәкъдим итә. Проектның инициаторы күрсәтелгән тәкъдимне алган көннән алып өч көн эчендә жыелышны уздыру урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртүгә ризалыгы яисә килешмәве турында хәбәр итәргә тиеш (жыелыш читтән торып уздырылган очракта, тәкъдимнәр буенча фикер алышу).

6. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Арча муниципаль районның рәсми сайтында бүлектә яисә махсуслаштырылган сайтта жыелышны уздыру турында, шул исәптән инициатив проект белән танышу тәртибе турында да хәбәр урнаштыра.

1) жыелыш үткәрү турында хәбәрнамә кергән көннән соң өч көн эчендә;

2) урынын һәм (яисә) жыелышны уздыру датасын һәм вакытын үзгәрту турындагы тәкъдим белән проект инициаторы ризалыгын алганнан соң ике көннән дә соңга калмыйча (жыелыш читтән торып уздырылган очракта, көнүзәк фикер алышу).

7. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты проект инициаторына жыелыш үткәрудә ярдәм итү күрсәтү максатларында вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү турында. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты проект инициаторына алдан ук хәбәр итә.

8 статья. Жыелышны көндезге формада уздыру тәртибе

1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданнарны муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты раслаган форма буенча исемлек төзөп, теркәүне тәэммин итә. Жыелышта катнашкан гражданнар исемлеге жыелыш беркетмәсөнә аерылгысыз өлеше булып тора.
2. Жыелышның көн тәртибенә караган мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча каарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм секретарь сайлана.
4. Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибендәге мәсьәләләрне игълан итә, катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелышта кабул ителгән каарларны формалаштыра, аларны тавыш бирүгә күя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.
5. Секретарь жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш кабул иткән барлық каарлар чагылдырыла, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелә. Жыелыш беркетмәсенә секретарь һәм жыелыш рәисе имза сала.
6. Жыелыш беркетмәсендә түбәндәгеләр күрсәтелә:
 - 1)жыелышны уздыру урыны һәм вакыты;
 - 2)жыелышта катнашкан гражданнар саны;
 - 3)яшәү урынын күрсәтеп, жыелыш рәисе һәм секретаре турында белешмәләр;
 - 4)жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлеге;
 - 5)көн тәртибенә кагылышлы кабул ителгән каарлар көн тәртибенә кагылышлы кабул ителгән каарлар.

9 статья. Инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе үткәрү

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә 16 яшкә житкән яшәүчеләр саны 1000 кешедән артып киткән очракта, инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба - конференция) уздырылырга мөмкин.
2. Конференция әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, әлеге Тәртипнәң 7 - 10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.
3. Әлеге Тәртипнәң 8 статьясының 1 өлешендә карапган нигезләмәләр белән беррәттән, конференция үткәрү турында проект инициаторы каарында түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:
 - 1) 16 яшкә житкән 100 кешедән ким булмаган яшәүче булган территориядә делегатлар сайлау өчен вәкиллек нормасы;
 - 2)делегатларны сайлау өчен жыелышлар уздыру сроклары һәм тәртибе.
4. Делегатларны сайлау турында жыелыш беркетмәләре конференция беркетмәсенен аерылгысыз өлеше булып тора.

10 статья. Инициатив проектларга ярдәм йөзеннән гражданнар имзаларын жыю

1. Инициатив проектларны хуплап гражданнар имзаларын жыю (алга таба - имзалар жыю) проект инициаторы тарафыннан үткәрелә.
2. Инициатив проектларны хуплап жыелган имзалар саны, инициатив төркем әгъзаларының имзаларын да кертеп, кимендә егерме биш булырга тиеш.
3. Имзалар түбәндәге тәртиптә жыела:
 - 1)имзалар аларны имза кәгазенә керту юлы белән жыела, аның рәвеше муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана;

- 2) имза көгазендә имзалар жыюны гамәлгә ашырыла торган инициатив проект курсәтелә;
- 3) имза көгазендә кешенең имzasы һәм аны кую датасы куела. Имза һәм аны кую датасын кеше үз кулы белән кую. Имза көгазендә үз имзасын куйган кеше турындагы белешмәләр имзалар жыюны гамәлгә ашыручы зат тарафыннан имза көгазенә кертелегә мөмкин. Курсәтелгән белешмәләр бары тик кулъязма ысул белән генә 4) кертелә, карандашлар куллану рөхсәт ителми;
- кеше бер үк инициатив проектны хуплап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;
- 5) һәр имза көгазе имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторының имзалары белән таныкланырга тиеш. Имза көгазен таныклаганда, имзалар жыюны башкарған проект инициаторы вәкиле үз кулы белән фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туу датасын, яшәү урыны адресын курсәтә, шулай ук имзасын һәм аны кую датасын курсәтә;
- 6) Имзалар жыйганды, имза көгазенең алгы ягын һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта арткы як имзаларның бердәм нумерациясе алгы якның дәвамы булып тора, э таныклау имзалары һәм имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турында белешмәләр имза көгазенең арткы ягына соңғы имзадан соң куела;
- 7) Имзалар жыйганды һәр кешенең "Шәхси мәгълүматлар турында" Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган шәхси мәгълүматларны эшкәртүгә ризалыгы алышырга тиеш.

11 статья. Элеге инициатив проектка ярдәм итү турында аларның фикерен ачыклау өчен гражданнарны сораштыру үткәрү

1. Элеге инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен (алга таба - сораштыру) муниципаль берәмлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр инициативасы буенча сораштырыла, әгәр инициатив проект муниципаль берәмлекнең халық мәнфәгатыләрендә тулаем алганда гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән очракта, инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.
2. Сораштыруны билгеләү өчен проект инициаторы муниципаль берәмлек советына гариза жибәрә, анда тубәндәгеләр курсәтеле:

 - 1) ана карата сораштыру уздыру тәкъдим ителә торган инициатив проект;
 - 2) проект инициаторы тәкъдимнәре:
 - а) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары турында;
 - б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорауны (сорауларны) формалаштыру турында;
 - в) сораштыру үткәрү методикасы турында;
 - г) сораштыруды катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;
 - 3) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилиясе, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яисә булу урыны

турында белешмәләр, авыл торак пункты старостасының фамилиясе, исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашкан урыны).

4. 3.Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлық әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы әлеге Тәртипнен 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар булса, гариза проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителе торган муниципаль берәмлекнең яисә аның өлешенең кименде 10 кешесе тарафыннан имзалана. Бу очракта гаризада шулай ук гаризаны имзалаған затлар турында белешмәләр (фамилияләре, исемнәре, әтисенең исеме, аларның яшәү урыны яки булу урыны турында белешмәләр) күрсәтелә.

4.Муниципаль берәмлек Советы гариза көргән көннән алыш 30 көннән дә соңга калмычча аны карый һәм сораштыру билгеләү яисә билгеләүдән баш тарту турында карап кабул итә.

5.Сораштыруны билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып әлеге статьяды билгеләнгән сораштыру уздыру турындағы инициативаны күрсәту тәртибен бозу тора, әгәр жибәрелгән хокук бозулар инициативаны күрсәтүдә катнашкан муниципаль берәмлек халқының ихтыяр белдерү нәтижәләрен дөрес итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә.

6.Инициатив проектларны күрсәту мәсьәләләре буенча гражданнардан сораштыру муниципаль берәмлекнең норматив-хокукий актында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7.Сораштыруда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителе торган муниципаль берәмлектә яисә аның өлешенең 16 яшькә житкән яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

8.Сораштыру нәтижәләре муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты проект инициаторы белешмәләрен алар чыгарылғаннан соң 3 эш көненнән дә соңга калмычча житкәрә.

3 Бұлек. Инициатив проектларны карауга керту һәм карау

12статья. Инициатив проектларны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына карауга керту

1. Инициатив проектны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына керткәндә түбәндәгеләр тапшырыла:

1) проектның график һәм (яисә) таблица материаллары теркәлгән язма чыганактагы һәм электрон формадагы тасвирламасы;

2)инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә әлеге Нигезләмәнен 4 статьясындагы 4, 5 өлешләре нигезендә башка документлар, шулай ук инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда инициатив төркем исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турында проект инициаторы каары;

3)гражданнар жыены, жыелышы яисә конференциясе беркетмәсе, гражданнардан сораштыру нәтижәләре һәм (яисә) муниципаль берәмлек халқының яисә аның бер өлешенең инициатив проектка ярдәм күрсәтүен раслый торган имзалар көгазыләре.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда муниципаль берәмлек **Башкарма комитеты** белән

эш итэргэ вэкалэтле зат тарафынан турыдан-туры муниципаль берэмлекнөң башкарма комитетына тапшырыла яисэ кыйммэте турында белешмэ һөм жибэрелгэн документлар исемлөгө белэн почта аша жибэрэлэ.

3. Проектны керту датасы булып муниципаль берэмлекнөң башкарма комитеты тарафынан әлеге статьяның 1 өлешендэ курсэтелгэн документларны алу үзүн тора.
4. Эгээр документлар инициатив проектны караганда һөм гамэлгэ аширганда муниципаль берэмлекнөң башкарма комитеты белэн эш итэргэ вэкалэтле зат тарафынан муниципаль берэмлекнөң башкарма комитетына турыдан-туры тапшырылса, курсэтелгэн затка, муниципаль берэмлекнөң башкарма комитеты исемлөгө һөм аларны алу датасын курсэтий, документларны кабул итү турында расписка бирелэ. Расписка документларны алган үзүнне муниципаль берэмлекнөң башкарма комитеты тарафынан бирелргэ тиеш.

13 статья. Инициатив проектларны карау комиссиясе¹

1. Инициатив проектларны карау комиссиясе (алга таба - комиссия) инициатив проектларның социаль-икътисадый әһәмиятен объектив бэялэү һөм аларны конкурс нигезендэ сайлап алуны уздыру максатларында төзөлэ.

2. Комиссия 5 кешедэн тора.

3. Комиссиянең персональ составы муниципаль берэмлекнөң Башкарма комитеты каары белэн билгелэнэ. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы муниципаль берэмлек Советы тэкъдимнэр нигезендэ билгелэнэ. Комиссия составы комиссия кабул итэ торган каарларга йогынты ясарга мөмкин булган мэнфэгтэйлэр конфликтлары барлыкка килүү мөмкинлеген булдырмау очен төзөлэ.

4. Комиссия комиссия рэисеннэн, комиссия рэисе урынбасарыннан, комиссия секретареннан һөм аның эшендэ шәхсэн катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рэис:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчэнлөгөнэ житэхчелек итэ;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышының көн тэртибе проектын формалаштыра;
- 3) комиссия әгъзаларына йөклөмэлэр бирэ;
- 4) комиссия утырышларында рэислек итэ.

6. Конкурс комиссиясе рэисе урынбасары, конкурс комиссиясе рэисе вакытлыча булмаган очракта, аның вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

- 1) комиссия эшчэнлөгөн мэгълүмати һөм документлар белэн тээмин итэ, шул исэптэн комиссия утырышына эзэрлекне дэ;
- 2) комиссия әгъзаларына, комиссия утырышына чакырылган проектлар инициаторларына һөм башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын уздыру датасы, урыны һөм комиссиянең чираттагы утырышы көн тэртибе турында хэбэр итэ;
- 3) комиссия утырышлары беркетмэлэрен алыш бара.

8. Комиссия эгъзасы:

- 1) комиссия эшендэ катнаша, шул исэптэн комиссия утырышларында;
- 2) комиссия эше мэсьэлэлэрэ буенча тэкъдимнэр кертэ;

¹ Комиссия төзү конкурс нигезендэ сайлап алуны уздырган очракта гына мэжбури.

- 3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;
- 4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;
- 5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9.Комиссия эшенең төп формасы- утырышлар.

10.Комиссия утырыши анда әгъзаларының яртысыннан ким булмаган өлеше катнашканда хокуклы дип санала.

11.Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителә. Проект инициаторлары инициатив проектны карау планлаштырыла торган комиссия утырыши турында аны үткәү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12.Проект буенча фикер алышу һәм комиссия тарафыннан караплар кабул итү проект инициаторы һәм чакырылган башка затлар катнашыннан башка башкарыла.

13.Комиссия карапы утырышта катнашучы комиссия әгъзалары саныннан гади күпчелек тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда, утырышта рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14.Комиссия әгъзалары караплар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15.Комиссия кабул иткән карап белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы, ул комиссия утырыши беркетмәсенә теркәләргә тиеш.

16.Комиссия утырыши нәтиҗәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм комиссия утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышын үткәргән көннән алып өч эш көне эчендә имзалана.

17.Комиссия секретаре комиссия утырыши беркетмәсенә имза салынган көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча аны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына жибәрә.

18.Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан тәэмин итүне муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты гамәлгә ашыра.

14 статья. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан инициатив проектны карау тәртибе

1. Инициатив проект муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннәнсоң 30 көн эчендә карала.
2. Инициатив проектны муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына керту турындагы мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка житкерергә) һәм "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Арча муниципаль районның рәсми сайтында муниципаль берәмлек бүлгөндә инициатив проект муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә урнаштырылырга һәм үз эченә әлеге Тәртипнең 2 статьясының 2 өлешендә курсәтелгән белешмәләрне, шулай ук проект инициаторлары турында белешмәләрне

алырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарга инициатив проект буенча муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына, аларны тәкъдим итү вакытын күрсәтеп, үзләренең искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен тапшыру мөмкинлеге турында хәбәр ителә.

3. Инициатив проект буенча кисәтүләр һәм тәкъдимнәр кертү срокы- жиде эш көне Муниципаль берәмлекнең 16 яшькә житкән халкы үзенең кисәтүләрен һәм тәкъдимнәрен жибәрергә хокуклы. Күрсәтмәләр һәм тәкъдимнәр муниципаль берәмлекнең Башкарма комитетына кеше тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яисә почта аша жибәрелә.
4. Инициатив проект буенча искәрмәләрне һәм тәкъдимнәрне гомумиләштерүне комиссия гамәлгә ашыра.
5. Инициатив проектны карау нәтижәләре буенча комиссия муниципаль берәмлек башлыгына әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән каарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия каарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр булырга мөмкин. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән очракта, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлаганда, комиссия муниципаль берәмлек башлыгына конкурс нигезендә сайлап алуны оештыруны тәкъдим итә.
6. Конкурста сайлап алу әлеге Тәртипнең 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурста сайлап алуны үткәрү турындагы хәбәр проектлар инициаторларына тиешле каар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмычча жибәрелә.
7. Комиссия кинәшен исәпкә алып яисә конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча муниципаль берәмлек башлыгы түбәндәгә каарларның берсен кабул итә:
 - 1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшләүне муниципаль берәмлек бюджеты турындагы каар белән каарлган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзу һәм каару тәртибенә (муниципаль берәмлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр керту) ярашлы максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) каару тәртибенә туры китереп дәвам итәргә;
 - 2)Инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.
8. Муниципаль берәмлек башлыгы түбәндәгә очракларның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында каар кабул итә:
 - 1) инициатив проектны кертүненең һәм аны каравуның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;
 - 2)инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары таләпләрене, Россия Федерациясе субъекты законнарына һәм башка норматив хокукый актларга, муниципаль берәмлек уставына туры килмәве;
 - 3)жирле үзидарә органнарының кирәkle вәкаләтләре һәм хокуклары булмаганлыктан, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;
 - 4)инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәkle чаралар күләмендә чыганагы инициатив түләүләр булмаган муниципаль берәмлекнең бюджет чаралары булмау;
 - 5)инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк хәл итү мөмкинлеге булу;

- 6)инициатив проектны конкурс буенча сайлап алуны узмаган дип тану.
9. Карап проектны карау нэтижэлэре буенча карап кабул итэлгэн көннэн соң өч көннэн дэ сонга калмыйча проект инициаторына жибэрелэ.
- 10.Муниципаль берэмлекнең башкарма комитеты элеге статьяның 8 өлешендэгэ 5 пунктында караган очракта, проект инициаторына бергэлэп инициатив проектны эшлэп бетерергэ тэкъдим итэргэ, шулай ук аны үз компетенциялэрэ нигезэндэ башка муниципаль берэмлекнең яисэ дэүлэт органының жирле үзидарэ органы каравына тэкъдим итэргэ тиеш. Проектны эшлэп бетерү өчен комиссия өгъзалары, муниципаль берэмлекнең башкарма комитеты вэкиллэрэ, проект инициаторы вэкиллэрэ арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшлэп бетерү срогын билгели. Эшлэп бетерелгэн инициатив проект комиссия тарафыннан элеге Тэргийн 15 статьясын һөм өлеге статья нигезэндэ карала.

15 статья. Инициатив проектларны конкурс нигезэндэ сайлап алу

1. Конкурста сайлап алуны комиссия гамэлгэ ашыра.
2. Конкурста сайлап алу критерийлары түбэндэгелэр:
 - 1)инициатив проект хэл итүгэ һөм аны гамэлгэ ашыруга юнэлтелгэн проблеманы ачыклауда халыкның катнашу дэрэжэс;
 - 2)инициатив проектны гамэлгэ ашыруның социаль нэтижэлелеге.
3. Конкурста сайлап алу элеге Тэргийн 15 статьясы нигезэндэ үткэрелэ торган комиссия утырышында гамэлгэ ашырыла.
4. Комиссия инициатив проектларны конкурс буенча сайлап алынган инициатив проектларны ачыклау критерийлары нигезэндэ бэяли.
5. Конкурс нигезэндэ сайлап алу нэтижэлэре буенча, йомгаклау билгесен исэпкэ алыш, комиссия инициатив проектларны узган яисэ конкурс сайлавы узмаган дип игълан иту турында каарлар кабул итэ.
6. Барлык критерийлар буенча максималь балл алган инициатив проект конкурста сайлауны узган дип игълан итэлэ.

16 статья. Инициатив проектны гамэлгэ ашыру турында муниципаль берэмлек башкарма комитеты каары

1. Инициатив проектны гамэлгэ ашыру турында муниципаль берэмлек башлыгы карап чыгара.
2. Инициатив проектны гамэлгэ ашыру турындагы каарны түбэндэгелэр булырга тиеш:
 - 1)инициатив проектны гамэлгэ ашыру нэтижэсэндэ (аның адресын яисэ урнашу урынын күрсэтэп) төзелергэ тиешле объект исеме яисэ инициатив проект юнэлтелгэн чара исеме;
 - 2)муниципаль берэмлек бюджеты акчаларын туту (төзү, реконструкциялэү, сатып алу, чара (чаралар) үткэрү, башкасы);
 - 3)инициатив проектны гамэлгэ ашыруга бүлэп бирелэ торган муниципаль берэмлек бюджеты акчаларының баш бүлчесе исеме;
 - 4)заказчи, төзүчэ исеме;

- 5)объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) гамәлгә ашыру срогы;
- 6)инициатив түләүләр күләме бүленгән объектның фаразланган (чик) бәясе яисә чараны (чараларны) уздыруга акчаның ин чик күләме;
- 7)инициатив түләүләр күләмен күрсәтеп, объектның күздә тотыла торган (ин чик) бәясен яисә чараны (чараларны) уздыруга акчаларның ин чик күләмен еллар буенча бүлү.

17 статья. Инициатив проект турында мәгълүматны «Интернет» мәгълүмат-коммуникация чөлтәрендә в бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Инициатив проектны карау турында мәгълүмат муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акчаларны тоту, аны гамәлгә ашыруда кызыксынуучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәти катнашуы турында мәгълүмат мәгълүмати стендларда бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Арча муниципаль районы рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты хисабы мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка житкерергә) һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алыш 30 календарь көн эчендә “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Арча муниципаль районы рәсми сайтында муниципаль берәмлек бүлегендә урнаштырылырга тиеш.